

In Wallonië is het aandeel van het ras salers voor natuurbegrazing groeiend

Zelfredzame salers voor extensieve begrazing

Twee indrukwekkende hoorns maken deel uit van de identiteit van de dieprode Franse salers. Het vee kenmerkt zich door vlot afkalven en is opvallend zelfredzaam. Salers blijken zo uitermate geschikt voor extensieve begrazing.

tekst **Annelies Debergh**

In de Vlaamse graaslanden zijn ze nog bijna niet te zien, de runderen van het Franse salersras. Toch is het ras – dat uitermate geschikt is voor begrazing op armere gronden – aan een stille opmars bezig. Met name in de hoger gelegen Ardennen in Wallonië zijn enkele kuddes salersrunderen te tellen, doorgaans in het kader van natuurbeheer.

‘De eerste veehouder die met salers begon, is toch al 25 jaar bezig in de fokkerij.’ Aan het woord is Frédéric Falmagne, leraar en daarnaast ook hobbyfokker van salers, en afkomstig uit het Waalse Lavacherie. Al enkele jaren is hij verbonden aan BelSalers, een Waalse organisatie van salersfokkers. ‘Ons aantal leden reikt nu over de dertig en telt enkele honderden dieren. Vorig jaar hebben we ook een plaats bemachtigd op de rassentoonstelling op de landbouwbeurs in Libramont. Dat hopen we dit jaar opnieuw te verwezenlijken.’

Bijna nooit een dierenarts nodig

De Waalse fokkers begonnen op basis van enkele aangekochte Franse dieren. Frédéric Falmagne: ‘Vroeger was het Belgisch-witblauwras praktisch het enige ras in onze regio. Maar met meer natuurbegrazing zijn de rodere rassen in de loop der jaren steeds meer in beeld gekomen.’

Hij wijst op de groeiende aantallen limousins op het Waalse grondgebied en komt zo ook bij salers uit. ‘Salers passen erg goed bij natuurbegrazing in schralere gebieden. Ze kunnen door hun brede bekken bovendien vlot zelf kalven. Daar komt bij dat de salersrunderen buitengewoon goed tegen de kou kunnen, ook tegen vriestemperaturen van min tien tot min vijftien graden Celsius.’

Ook Frédéric Falmagne mag zich al enkele jaren tot het rijtje van de salersfokkers rekenen. ‘Ik heb zelf een twintigtal dieren en met name de vlotte kalvingen hebben me indertijd bij mijn keuze over de streep getrokken’, legt hij uit. De hoge zelfredzaamheid en het afkalven zonder geboortehulp zorgen ervoor dat salersrunderen goed passen bij een vlees-

veehouderij als neventak. ‘De dieren zijn onderdanig en gemakkelijk op te voeren. Hooi is voldoende als voer en eigenlijk hebben de dieren praktisch nooit een dierenarts nodig. Dat gebeurt echt bij uitzondering.’

Natuurbegrazing in Vlaanderen

Een van de weinige fokkerijen van salers aan Vlaamse kant bevindt zich in het West-Vlaamse Oostende. Daar maakt het volksoöperatieve BuitenGoed gebruik van een dertigtal salers voor extensieve begrazing van een natuurgebied in de gemeente Zandvoorde.

‘We werken nu al ruim zeven jaar met salers’, legt Guido Vandembroucke uit. Hij neemt het beheer van de kudde op zich. ‘We zijn ooit gestart met het idee dat er een markt bestaat voor vlees afkomstig uit graasbeheer in natuurgebieden. Wat begon als een project staat nu op zichzelf. Op geregelde tijdstippen slachten we een dier waarvan we vervolgens het vlees in pakketten afzetten aan leden-coöperanten. Dat zorgt nu voor een situatie met meer vraag dan aanbod. Er is in die markt nog groei mogelijk.’

BuitenGoed slacht koeien die doorgaans al enkele keren gekalfd hebben. De stierkalveren worden vroeger, nog voor de leeftijd van één jaar, geslacht. ‘Dat is een relatief jonge slachtleefijd, maar dat doen we bewust’, legt Vandembroucke uit. Het resultaat is een soort rosévlees. ‘Dat levert niet alleen een kwaliteitsvolle soort vlees op, we hoeven we de stieren zo ook geen os te maken.’

Dat Guido Vandembroucke koos voor het dubbeldoelras salers was veeleer toevallig. Het West-Vlaams rood ras was een andere optie, maar door een gebrek aan fokvee praktisch niet haalbaar. ‘We zochten in de eerste plaats naar een ras dat zelfstandig kon kalven, zelfredzaam en natuurlijk was. Via connecties in Frankrijk konden we meteen een kudde van 25 dieren overnemen. Dat leek de beste weg om met dit type graasbeheer te starten.’

Makkelijk zogen tot acht maanden

De zelfredzaamheid en vlotte geboorten zijn ook de eerste kenmerken die Stéphane Garel, foktechnisch medewerker bij Salers UPRA, opsomt als belangrijkste voordelen van het ras. ‘Vijfennegentig procent van de dieren kalft alleen, de rest met wat extra trekkracht. Een keizersnede komt er vrijwel nooit aan te pas.’

Guido Vandembroucke

Dieprode salers van Franse origine

Lange S-vormige horens en dieprode kleur zijn typische raskenmerken van de salers

Het salersras is een ras met een dieprood haarkleed en lange S-vormige hoorns. De wieg van het ras leidt naar het kanton Salers in de Franse regio Auvergne in het Centraal-Massief, wat ook de naam verklaart. Het ras behoort tot de oudste runderrassen ter wereld en zou genetisch gerelateerd zijn aan Keltische en Afrikaanse fokkerijen.

De echte selectie van het ras begon midden negentiende eeuw en focuste op een brede inzetbaarheid van het ras. Zo werd nadrukkelijk op melk, op vlees en op zelfredzaamheid geselecteerd. Vanuit het Centraal-Massief is het ras vanaf 1970 langzamerhand uitgebreid over heel Frankrijk tot een totaal van 100.000 koeien. Inmiddels kent het salers enkele

internationale stamboeken, zoals in de VS en Nieuw-Zeeland. In Frankrijk is salers het vierde ras na charolais, limousin en blonde d'Aquitaine.

Salers doen het opvallend goed in arme condities en zijn daardoor goed geschikt voor het extensief begrazen van weilanden en het begrazen van natuurgebieden. Het vee beschikt over een dik haarkleed dat lang en gekruld is in de winter waardoor de runderen ook goed bestand zijn tegen de kou. De runderen hebben zijdelings geplaatste lange hoorns; hoornloze runderen zijn erg zeldzaam. De vacht van een salers is diep donkerrood. Bekend is dat er ook een aantal zwarte exemplaren bestaan.

Vrouwelijke runderen van het salerstype

beschikken over goede fokkerijkenmerken en scoren met name goed voor vruchtbaarheid, geboortegemak, melkgift en overleving in schralere omstandigheden. De melkgift kan oplopen tot 3000 kilogram melk per lactatie en is de basis van lokale salerskazen.

Het gemiddelde gewicht van vrouwelijke dieren varieert van 650 tot 850 kilogram bij een maat van 144 centimeter. Voor mannelijke dieren ligt de gemiddelde grootte op 154 centimeter bij gewichten die variëren van 1000 tot 1200 kilogram. Vaarsjes en stierkalveren wegen bij de geboorte respectievelijk 36 tot 38 kilogram.

De licht geboren kalveren gaan al kort na de geboorte staan en gaan vrij snel bij de moeder drinken, zo legt Stéphane Garel nog uit. De dagelijkse melkproductie gaat van 6,8 tot 8,9 kilogram melk. 'Salerskoeien kunnen daardoor hun kalveren niet alleen goed, maar ook gedurende langere tijd opfokken. Door de hoge melkproductie krijgen ze zware kalveren die op een speenleeftijd van acht maanden al behoorlijk vet zijn.'

Ondanks het feit dat de kalveren lang bij de moeder blijven, raken de vrouwelijke dieren toch snel weer drachtig en verliezen ze geen conditie door de melkgift. In tachtig procent van de gevallen blijft het kalfinterval onder de vierhonderd dagen, bijna zestig procent kalft binnen

het jaar opnieuw af. Het gemiddelde sterftcijfer voor de kalveren ligt op vier procent.

Teststation levert ki-stieren

Bij het spenen op acht maanden halen de kalveren een gewicht van 300 kilo. Slechts een deel van de vaarskalveren krijgt kansen in de fokkerij. Zo wordt gemiddeld 17 procent van de moederdieren vervangen door vaarsen. Stierkalveren kunnen op acht maanden worden geslacht of op dat moment os worden gemaakt en vervolgens verder afgemest. Geslacht vee haalt een slachtrendement van 58 procent en een slachtgewicht van 400 kilogram.

In het teststation te Sansac-Veinazés in

de Cantal komen jaarlijks tachtig stieren van acht maanden samen. 'De stieren komen allemaal van fokbedrijven die aan registratie doen', zegt Garel. De tien tot vijftien procent stieren met de laagste cijfers voor groei en met de minste resultaten worden afgevoerd. Het overige deel wordt voor verkoop aangeboden. 'De beste twee tot drie stieren selecteren we voor ki-doeleinden.'

De Waalse fokkers van de organisatie BelSalers zoeken voor ki-inzet hun stieren uit op Franse bodem. 'Vijf jaar terug kochten we nog spermarietjes in Frankrijk aan, maar nu kopen we elk jaar een tweetal stieren om ze vervolgens in onze fokkerijen in te zetten, ook weer met behulp van ki.' |